

Budgetunderlag inför 2025 till Region Stockholm

Innehåll

1. Förvaltningschefens kommentar	3
2. Prioriterade frågor för Budget 2025.....	4
2.1 Frågor för hantering i samband med Budget 2025.....	4
2.2 Förslag till justeringar av reglemente/ägardirektiv	6
3. Ekonomiska förutsättningar.....	7
3.1 Antaganden och förutsättningar.....	7
3.2 Ekonomi	7
3.3 Åtgärder för en ekonomi i balans.....	8
3.4 Ej finansierade verksamhetsförändringar.....	9
3.5 Verksamhetens genomförbarhet och risk	10
4. Investeringar	10
5. Bilagor	10

1. Förvaltningschefens kommentar

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ansvarar för hälso-, sjukvård och omsorg till invånarna i Norrtälje kommun, inklusive hälsofrämjande och förebyggande insatser. Förbundsmedlemmar är Region Stockholm och Norrtälje kommun som huvudsakligen finansierar förbundets verksamhet genom bidrag. Förbundet äger också Tiohundra AB, som bedriver vård- och omsorgsverksamhet på uppdrag av förbundet.

Norrtäljemodellen är en inkluderande samverkan som skapar integrerad hälso- och sjukvård och omsorg för invånaren. Genom samarbete mellan beställare, utförare och övriga samhällsaktörer skapas förutsättningar för utveckling och innovation. Norrtäljemodellen innebär att vi gemensamt ligger i framkant, inte minst i arbetet med god och nära vård och omsorg – en önskeposition för de flesta kommuner och regioner.

Den stora utmaningen för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) är att möta invånarnas behov av hälso-, sjukvård och omsorg inom de ekonomiska ramar som medlemmarna bestämmer. Vård- och omsorgsbehoven är betydligt större i Norrtälje kommun jämfört med länet i övrigt, både genom en större andel äldre och med högre ohälsotal än i länet i övrigt. Denna utmaning förstärks av att ansvaret omfattar en glest befolkad tredjedel av länets yta. Norrtäljebornas behov väntas dessutom fortsätta att växa under planeringsperioden till följd av den demografiska utvecklingen.

En ytterligare utmaning inom KSON:s verksamheter som finansieras av Region Stockholm är kostnader avseende de avtal som KSON själva inte kan påverka, såsom kostnader för vård av norrtäljebor i Region Stockholm. Inför 2024 har medlemsbidraget ökat något, för att kompensera för KSON:s ökade kostnaderna för deras satsningar på vård i deras egen regi. Det är ännu oklart om höjningen ger tillräcklig kostnadstäckning. Denna kompensation har inte skett tidigare år vilket gör att KSON har tidigare underskott med sig som skulle behöva kompenseras inför 2025, innan justering av medlemsbidraget.

Omställningsarbete mot arbete med tidiga insatser och hälsofrämjande och förebyggande insatser pågår. Syftet är att fördröja, minska eller eliminera omfattande insatser av hälso-, sjukvård och omsorg och därigenom öka livskvalitén och minska volymer (och därmed även kostnader).

Inför 2025 behöver finansieringen förstärkas ytterligare inför arbetet med äldres hälso- och sjukvård i hemmet, bland annat genom att skapa förutsättningar för hemsjukvård.

Norrtälje är den kommun i regionen med högst andel äldre vilket är den målgrupp som har störst behov av vård och omsorg. I regionens "Beställarplan vård av äldre", dnr HSN 2022-0364, beskrivs att samverkan mellan regionen och kommunerna är avgörande då många av de äldre har insatser från bägge

huvudmän. I Norrtälje har man, i och med bildandet av KSON och Norrtäljemodelle, skapat förutsättningar för detta samarbete. Därav är det av största vikt att KSON är delaktiga i regionens arbete med den långsiktiga planen för att möta vårdbehovet hos den ökande andelen äldre i befolkningen.

Av de verksamheter som Region Stockholm överlämnat till KSON behöver den lokala primärvården stärkas. Samtidigt har Norrtälje sjukhus kapacitet att utöka sitt uppdrag inom specialiserad vård, att omfatta fler än enbart norrtäljebor.

Vad gäller Tiohundra AB är de ekonomiska förutsättningarna mycket utmanande och bolaget behöver vidta kraftfulla åtgärder för att dämpa kostnadsutvecklingstakten och säkerställa en hållbar ekonomisk utveckling. För 2024 beräknas prognosen till -75 miljoner kronor och för åren 2025, 2026 och 2027 bedöms prognosen till -117, -65 respektive -75 miljoner kronor. Se mer i bilaga 1.

2. Prioriterade frågor för Budget 2025

2.1 Frågor för hantering i samband med Budget 2025

Av KSON:s totala kostnader utgörs omkring en fjärdedel av vård av norrtäljebor i Region Stockholm – avtal som KSON inte kan påverka. Inför 2024 har medlemsbidraget ökat något, för att kompensera för KSON:s ökade kostnaderna för regionens satsningar på vård i deras egen regi. Det är ännu oklart om höjningen ger tillräcklig kostnadstäckning. Denna kompensation har inte skett tidigare år vilket gör att KSON har tidigare underskott med sig som skulle behöva kompenseras inför 2025. Prognosen för de regionfinansierade verksamheterna 2024 är ett underskott om 40,3 mnkr.

Uppräkningen av medlemsbidraget behöver baseras på KSON:s faktiska kostnader, som sedan räknas upp. Dessutom behöver eventuella kostnadsökningar på grund av förändringar av regionens övriga avtal kompenseras för i medlemsbidraget.

Utöver detta behöver tidigare års underskott återställas. Kommunallagens balanskravsregler innebär att KSON senast år 2024 måste återställa 2021 års underskott om 5,8 mnkr. Underskottet om 18,7 mnkr från år 2022 samt 73,3 mnkr från år 2023 ska återställas senast år 2025-2026, men kan också delas upp och återställas i delar, beroende på resultat 2024-2026.

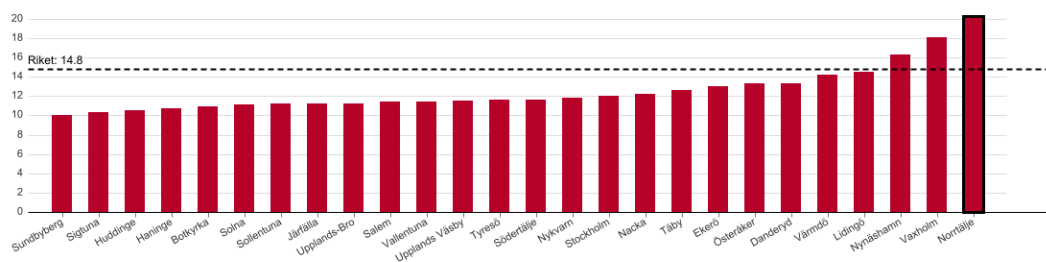
Beträffande finansiering är KSON:s utgångspunkt att underskotten för åren 2021-2023 om sammanlagt 97,7 mnkr bör återställas redan 2024, vilket förutsätter att medlemmarna fördelar dessa deficit sinsemellan.

Balanskravsresultat per år (mnkr)	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Ack utfall 2021-2023	Prognos 2024
Balanskravsresultat	-5,8	-18,7	-73,2	-97,7	-108,9
<i>Varav Region Stockholm</i>	<i>-34,5</i>	<i>-31,6</i>	<i>-72,4</i>	<i>-138,5</i>	<i>-40,3</i>
<i>Varav Norrtälje kommun</i>	<i>28,7</i>	<i>12,9</i>	<i>-0,8</i>	<i>40,8</i>	<i>-68,5</i>

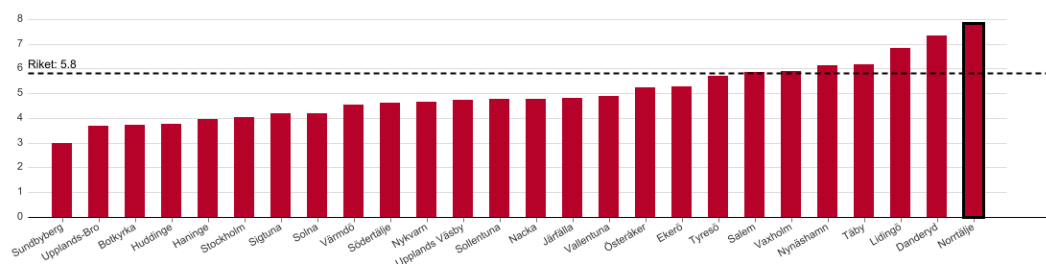
Norrtälje är den kommun i regionen med högst andel äldre vilket är den målgrupp som har störst behov av vård och omsorg. I regionens "Beställarplan vård av äldre", dnr HSN 2022-0364, beskrivs att samverkan mellan regionen och kommunerna är avgörande då många av de äldre har insatser från bägge huvudmän. I Norrtälje har man, i och med bildandet av KSON och Norrtäljemodellen, skapat förutsättningar för detta samarbete. Därav är det av största vikt att KSON är delaktiga i regionens arbete med den långsiktiga planen för att möta vårdbehovet hos den ökande andelen äldre i befolkningen.

Diagrammen nedan är från Kolada och visar andelen äldre i Stockholms läns kommuner.

Jämförelse: Invånare 65-79 år, andel (%) - (Norrtälje Värde: 20.3, År: 2023)

Jämförelse: Invånare 80+, andel (%) - (Norrtälje Värde: 7.8, År: 2023)

Inför 2025 behöver finansieringen förstärkas ytterligare inför arbetet med äldres hälso- och sjukvård i hemmet, bland annat genom att skapa förutsättningar för hemsjukvård.

För att optimera och effektivisera resursanvändningen på Norrtälje sjukhus behöver sjukhuset ett större uppdrag. Att öka det elektiva uppdraget till Norrtälje sjukhus ligger i linje med det budgetuppdrag som regionfullmäktige gett till hälso- och sjukvårdsnämnden. Tiohundra AB bidrar gärna i HSN:s arbete med budgetuppdraget.

Vidare ser Tiohundra skäl att öka samverkan med de övriga sjukhusen kring områden där Norrtälje sjukhus är för litet för att kunna bedriva verksamheten på egen hand. I stället kan lösningen vara s.k. utbudspunkter där verksamheten bedrivs i Norrtälje men av andra aktörer i Region Stockholm. Det kan exempelvis handla om:

- Ögonmottagning (S:t Eriks Ögonsjukhus)
- Öron/Näsa/Hals (Danderyds sjukhus)
- Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (SLSO/K)
- Cytostatikabehandling (K)

Norrtälje kommun utgör en tredjedel av Region Stockholms yta vilket bör beaktas i kommande planer med utformningen av det civila försvaret i regionen.

2.2 Förslag till justeringar av reglemente/ägardirektiv

Medlemmarna styr kommunalförbund på tre sätt - (a) genom den förbundsordning medlemmarna gemensamt antagit, (b) genom de förtroendevalda medlemmarna var för sig utser och (c) genom den finansiering medlemmarna var för sig tillför.

KSON:s förbundsordning formulerades i slutet av 2015. Därefter har antalet förtroendevalda utökats och några smärre justeringar genomförts. Någon hänsyn har ännu inte tagits till exempelvis den "nya" kommunallagen. Även andra förutsättningar överensstämmer inte med nuvarande förbundsordning.

Ett av huvudsyftena med ombildandet 2016 var ökad ägarstyrning av Tiohundra AB. Samtidigt begränsades KSON:s möjligheter till detta, då direktionen varken kan påverka styrelsens sammansättning eller innehållet i bolagsordning och ägardirektiv.

Mot bakgrund av ovanstående vore det en genomgripande översyn av KSON:s förbundsordning angelägen, bland annat så att KSON kan etablera reell ägarstyrning av Tiohundra AB.

I regionens budget 2024 aviserades en översyn av KSON:s finansiering och styrning, vilken är välkommen. Syftet med översynen är att värna den sammanhållna vården inom Norrtäljemodellen samtidigt som administration och onödig byråkrati ska minska. Målet är att utveckla Norrtäljemodellen och förbättra förutsättningarna för en samordnad vård och omsorg. I skrivande stund är resultaten av översynen inte kända.

Även Norrtälje kommun anger i sin Mål och budget för 2024 (fullmäktige 2023-06-26, § 88), att Norrtäljemodellen ger KSON helt andra förutsättningar än övriga kommuner att finna och genomföra sammanhållna vård- och omsorgslösningar. Förhoppningen är att samarbetet mellan medlemmarna kring styrningen av KSON-koncernen ska stärkas.

3. Ekonomiska förutsättningar

3.1 Antaganden och förutsättningar

Beräkningarna i KSON:s budgetunderlag baseras på årsprognosen 2024, vilket innebär att ett prognostiserat underskott för 2024 påverkar beräkningarna för 2025-2027. Budgetunderlaget har beräknats på volymer baserade på Norrtälje kommuns befolkningsprognos.

Sammantaget prognostiserar KSON ett underskott om 108,9 mnkr 2024 (exklusive behovet av återställande av 2021 års underskott), varav 40,3 mnkr avser de regionfinansierade verksamheterna.

Uppräkningar av avtal avseende de verksamheter regionen överlämnat till KSON har skett på liknande sätt som regionens hälso- och sjukvårdsförvaltning gjort. De verksamheter som Norrtälje kommun har överlämnat till KSON har räknats upp enligt omsorgsprisindex (OPI) för 2024 med 4,7 procent.

Demografi

Norrtälje kommuns befolkningsprognos sträcker sig fram till år 2033, där antalet äldre stadigt väntas öka snabbare än det totala befolkningsantalet. Norrtäljebor 80 år och äldre - där behoven av hälso-, sjukvård och omsorg är som störst - väntas öka med 12,8 procent per år under perioden 2025–2027.

Befolkning i Norrtälje kommun har större vård- och omsorgsbehov jämfört med Stockholms län i övrigt, genom lägre utbildningsnivå, högre ohälsotal, en högre och växande andel äldre liksom många sommargäster. Förutsättningarna för det glest befolkade Norrtälje kommun skiljer sig därmed jämfört med Stockholms län i övrigt.

Medlemsbidrag och statsbidrag

KSON finansieras med medlemsbidrag från Region Stockholm och Norrtälje kommun liksom med de statsbidrag som avser KSON:s verksamheter, då förbundet inte kan ansöka om statsbidrag. Riktade statsbidrag medför i normalt också ökade kostnader i motsvarande grad.

För plan 2025-2027 beräknas medlemsbidraget från Region Stockholm utifrån samma princip som för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Medlemsbidraget från Norrtälje kommun är baserat på kommunens förslag till budget 2025. Se tabell under stycke 3.2 resultaträkning.

Det prognostiserade underskottet för 2024 om sammantaget 108,9 mnkr skulle behöva justeras innan man räknar upp medlemsbidraget för 2025-2027.

3.2 Ekonomi

För 2025 budgeterats ett resultat om -105,7 mnkr, varav -66,5 mnkr avser verksamhet som regionen överlämnat till KSON, vilket redovisas i följande resultaträkning:

Finansiering och nettokostnader per verksamhetsområde (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Finansiering						
Medlemsbidrag (inkl. justeringar) Region Stockholm	1 987,7	2 191,7	2 173,6	2 260,5	2 355,5	2 449,7
Övriga satsningar Region Stockholm	110,8	144,1	144,1	0,0	0,0	0,0
Statsbidrag Region Stockholm	67,8	48,0	48,0	45,6	45,6	45,6
Medlemsbidrag Norrtälje kommun	1 292,1	1 360,8	1 360,8	1 529,2	1 629,6	1 734,0
Övriga satsningar Norrtälje kommun	30,4	16,8	30,6	0,0	0,0	0,0
Statsbidrag Norrtälje kommun	54,9	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiering	3 543,7	3 761,4	3 762,1	3 835,3	4 030,6	4 229,2
Nettokostnader, verksamhet						
Primärvård	-634,5	-693,9	-693,9	-729,8	-759,0	-789,3
Specialiserad vård	-1 583,6	-1 686,5	-1 686,5	-1 612,6	-1 677,1	-1 744,2
Insatser för äldre personer	-890,7	-925,0	-925,0	-977,6	-1 041,8	-1 108,6
Insatser enligt LSS, SFB och HSL	-366,4	-406,7	-406,7	-447,3	-476,6	-507,2
Insatser till personer med funktionsnedsättning (ej LSS/SFB)	-104,3	-113,5	-113,5	-120,5	-128,4	-136,6
Färdtjänst/riksfärdtjänst samt öppen förskola	-2,5	-2,7	-2,7	-2,8	-3,0	-3,2
Förvaltning & Politik	-44,4	-48,6	-48,6	-50,3	-52,0	-53,8
Finansiella poster	9,5	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	-3 616,9	-3 876,9	-3 870,9	-3 940,9	-4 138,0	-4 342,9
Resultat	-73,2	-115,5	-108,9	-105,7	-107,5	-113,7
<i>Ytterligare finansiering / effektivisering Region Stockholm</i>	<i>-72,5</i>	<i>-31,6</i>	<i>-40,3</i>	<i>-66,5</i>	<i>-66,3</i>	<i>-70,6</i>
<i>Ytterligare finansiering / effektivisering Norrtälje kommun</i>	<i>-0,7</i>	<i>-89,7</i>	<i>-68,5</i>	<i>-39,2</i>	<i>-41,1</i>	<i>-43,1</i>

3.3 Åtgärder för en ekonomi i balans

Omställningsarbete mot arbete med tidiga insatser och hälsofrämjande och förebyggande insatser pågår. Syftet är att fördröja, minska eller eliminera omfattande insatser av hälso-, sjukvård och omsorg och därigenom öka livskvaliteten och minska volymer (och därmed även kostnader).

För att möta allt fler äldre invånares behov av vård- och omsorg har direktionen beslutat att utöka biståndsbedömda trygghetsboenden med upp till 60 platser genom en upphandling (protokoll 2024-02-15, § 9). Åtgärden syftar till att på sikt dämpa volymutvecklingen inom särskilda boenden för äldre. Vidare arbetar förvaltningen med uppsökande verksamhet för att identifiera behoven i ett tidigare skede.

Omställningsarbetet har påbörjats för att skapa en långsiktigt hållbar socialtjänst som möter kraven i den nya socialtjänstlagen, som förväntas träda i kraft den 1 juli 2025 (direktionsprotokoll 2024-05-23, § 71). Effekterna av den demografiska utvecklingen i Norrtälje kommun kommer att förutsätta omställning till nya arbetssätt och omfördelning av resurser inom hela välfärdssektorn. Omsorgsinsatser utan föregående behovsprövning väntas på sikt leda till ökad livskvalitet och hållbar ekonomi.

En utredning om Tiohundra AB:s perifera vårdcentraler pågår, för att långsiktigt säkerställa vårdutbudet utanför kommunens tätorter. Ett inriktningsbeslut har

fattats om att lyfta ut de perifera vårdcentralerna ur nuvarande valfrihetssystem, LOV (direktionsprotokoll 2024-03-21 § 37).

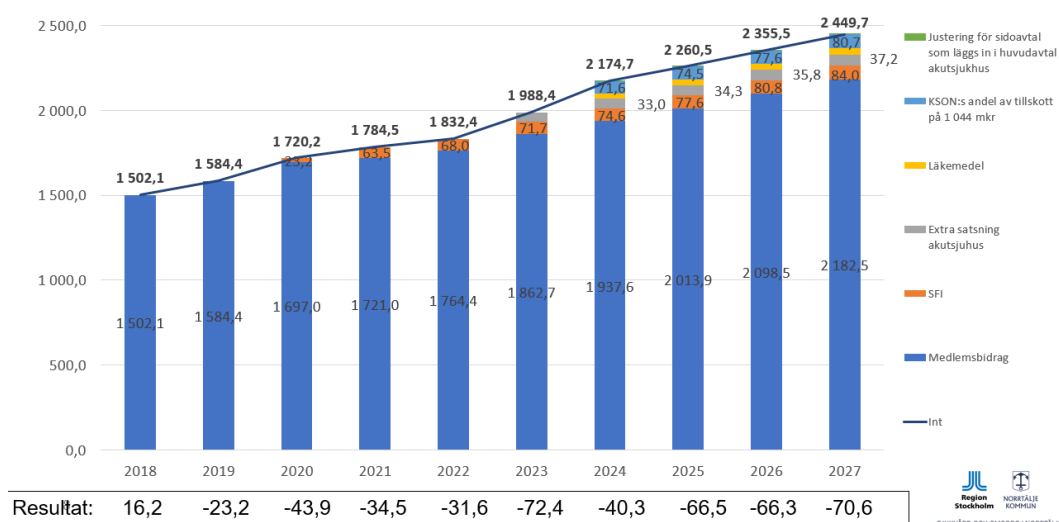
I syfte att bland annat ta steg i omställningen mot den nära vården, har förfrågningsunderlag för vårdval husläkarverksamhet med läkarinsatser inom basal hemsjukvård (HLM) reviderats och träder i kraft den 1 juni 2024 (direktionsprotokoll 2024-03-21 § 38). Med revideringen införs att varje husläkarmottagning ska ha ett geografiskt samordningsansvar, i enlighet med antagen huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (direktionsprotokoll 2022-04-27, § 47).

Norrtälje sjukhus behöver ett större befolkningsunderlag, utöver Norrtälje kommun. En förstudie pågår kring större om- och tillbyggnader av Norrtälje sjukhus och Tiohundra AB och Locum AB utarbetar förslag till utvecklings- och investeringsplan.

3.4 Ej finansierade verksamhetsförändringar

En utmaning inom KSON:s verksamheter som finansieras av Region Stockholm är kostnader för avtal som KSON själva inte kan påverka, såsom kostnader för vård av norrtäljebor i Region Stockholm. Inför 2024 har medlemsbidraget ökat något, för att kompensera för KSON:s ökade kostnaderna för regionens satsningar på vård i deras egen regi. Det är ännu oklart om höjningen ger tillräcklig kostnadstäckning. Denna kompensation har inte skett tidigare år vilket gör att KSON har ett underskott med sig om cirka 40 mnkr för 2024 som skulle behöva kompenseras inför 2025 innan medlemsbidraget räknas upp.

Tabellen nedan visar medlemsbidraget samt övrig kompensation mellan åren 2018-2027:

Om tidigare års underskott justeras samt uppräknig för 2025-2027 sker utifrån den faktiska kostnaden 2024, skulle de beräknade underskotten bli betydligt lägre vilket skulle ge betydligt bättre förutsättningar för en balanserad budget och möjlighet till proportionerlig effektivisering.

3.5 Verksamhetens genomförbarhet och risk

Uppdraget att åstadkomma sammanhållen vård och omsorg med god kvalitet och tillgänglighet för individen förutsätter samarbete mellan medlemmarna inom KSON:s verksamhetsområde.

Den stora risken är demografin och de förväntat vård- och omsorgsbehov som denna innebär. Därför är det av stor vikt att KSON är delaktiga både i arbetet med den vårdbehovsanalys som regionen genomför samt i arbetet kring beställarplan vård av äldre.

Det är även av största vikt att det i finansieringen av KSON justeras för de förändringar av avtal som görs i regionen, som genererar en extra kostnad för KSON.

4. Investeringar

Norrtälje sjukhus behöver ett större befolkningsunderlag, utöver Norrtälje kommun. En förstudie pågår kring större om- och tillbyggnader av Norrtälje sjukhus och Tiohundra AB och Locum AB utarbetar förslag till utvecklings- och investeringsplan.

Vad gäller det bostadsbestånd som Norrtälje kommunen tillhandahåller för KSON:s målgrupper tillgodoser inte alltid behoven både vad avser kapacitet och kvalitet. Direktionen har därför beslutat om lokalförsörjningsbehov 2024-2033 (direktionsprotokoll 2024-04-25, § 56), som underlag till kommunens strategiska lokalförsörjningsplan (dnr: KS 2024-408).

Förbundets vård- och omsorgsgivare, inklusive Tiohundra AB, har svårigheter att rekrytera personal – inte minst inom legitimationsyrken. Försörjningskvoten i Norrtälje kommun kommer att försämrats ytterligare framgent. Med allt färre som tar hand om allt fler torde traditionellt sätt bemanna bli allt svårare. Möjligheterna till robotisering, automatisering och digitalisering i utförarledet behöver därför förstärkas. Detta kommer i sin tur att innebära ökade behov av investeringar som behöver finansieras.

5. Bilagor

Tiohundra AB – Budgetunderlag inför 2025 till Region Stockholm